

In deze serie brengen wij nationale of internationale betekenisvolle, bekende of beroemde personen voor het voetlicht die op de een of andere manier een connectie hebben – hetzij via familiale banden, als (oud-)inwoner of anderszins – met Schin op Geul of Oud-Valkenburg.

De toekomstige koningin

RALF COUMANS

Het begint meteen op hoog niveau en wel door de verbintenis van Schin op Geul met het Belgische koningshuis, namelijk via Mathilde d'Udekem d'Acoz, de echtgenote van kroonprins Filip.

Jonkvrouw *Mathilde* Marie Christine Ghislaine d'Udekem d'Acoz is op 20 januari 1973 te Ukkel geboren als oudste dochter van Patrick graaf d'Udekem d'Acoz en gravin Anne Marie Komorowska. Zij groeide op in het dorpje Villers-la-Bonne-Eau in de buurt van Bastogne en studeerde moderne talen en logopedie, beide in Brussel, waar zij naderhand een eigen logopedistenpraktijk voerde en ook deeltijds werkzaam was op een lagere school. In 1998 behaalde ze in Louvain-la-Neuve haar licentiaat in de psychologie.

Koning Albert II en koningin Paola van België,
geboren Ruffo di Calabria

Haar verloving met prins Filip van België was voor de Belgen een grote maar aangename verrassing. Filips (*Filip*) Leopold Lodewijk Maria, hertog van Brabant, prins van België, geboren op 15 april 1960 te Brussel, is de huidige kroonprins van België en oudste zoon van *Albert II* Félix Humbert Théodore Christian Eugène Marie, koning der Belgen, prins van Luik (* 1934 Brussel) en donna *Paola* Margherita Maria Antonia Consiglia Ruffo di Calabria, koningin der Belgen (* 1937 Forte dei Marmi [Toscane, Italië]). Filip heeft gestudeerd aan de Koninklijke Militaire School te Brussel, aan de universiteit van Oxford in Engeland en aan de Stanford-universiteit in de Verenigde Staten, waar hij afstudeerde in de politieke wetenschappen (Master of Arts in Political Science).

Op 4 december 1999, niet lang na hun verloving, traden zij in Brussel in het huwelijk, waardoor Mathilde zich hertogin van Brabant en prinses van België mag noemen.

Aan haar vader en diens twee broers, alsook ieders nakomelingen, is bij die gelegenheid de erfelijke titel graaf of gravin verleend; deze opwaardering gold overigens niet voor Mathilde zelf, daar zij prinses van België is geworden. Het kersverse paar maakte vervolgens een toer langs alle Belgische provincies om Mathilde voor te stellen aan het volk, waarbij uiteraard al volop gespeculeerd werd over een zwangerschap. Het zou echter nog tot 7 mei 2001 duren alvorens zij bekendmaakten dat hun eerste kind op komst was; prinses *Elisabeth* Theresia Maria Helena werd op 25 oktober dat jaar te Anderlecht geboren. Hierna volgden nog drie kinderen: prins *Gabriël* Boudewijn Karel Maria (20 augustus 2003), prins *Emmanuel* Léopold Guillaume François Marie (4 oktober 2005) en prinses *Eléonore* Fabiola Victoria Anne Marie (16 april 2008), ook allen geboren te Anderlecht.

De kinderen van Filip en Mathilde (v.l.n.r.): prinses Elisabeth, prins Gabriël, prins Emmanuel en prinses Eléonore

Momenteel richt Mathilde zich op de rechten voor kinderen en kwetsbaren, naast de ondersteuning die zij haar man biedt tijdens handelsmissies in het buitenland. Ook heeft ze zich ingezet voor Microkrediet en ontwikkelings-samenwerking, en ondersteunt ze Unicef in hun campagnes tegen HIV en Aids.

■ Het Koninkrijk België wordt vanaf het allereerste begin, sinds de 'oprichting' in 1830, geregeerd door de Sachsen-Coburg-Gotha's uit het Huis Wettin. Deze dynastie heerste 800 jaar lang over gebieden in de huidige deelstaten Sachsen, Sachsen-Anhalt en Thüringen in Duitsland. Behalve in België zit deze familie eveneens op de troon in het Verenigd Koninkrijk en voorheen ook in Bulgarije en Portugal.

■ De Italiaanse familie Ruffo di Calabria bestaat sedert de twaalfde eeuw en behoort tot de Italiaanse bloedadel. Zij voeren de titels prins Ruffo di Calabria, prins van Scilla, prins van Palazzolo, markies van Licodia, hertog van Guardia Lombardi, graaf van Nicotera, graaf van Sinopoli, baron van Calanna en Crispano en heer van Alia. Afkomstig uit deze familie zijn verder vier kardinalen en drie aartsbisschoppen.

Mathilde's vader *Patrick* Paul François Xavier Marie Ghislain d'Udekem d'Acoz werd zoals gezegd bij het huwelijk van zijn dochter in 1999 opgevaardeerd van baron tot graaf. Hij was geboren op 28 april 1936 te Ukkel en overleden op 25 september 2008 in Ottignies-Louvain-la-Neuve. Als politicus namens de PRL (Parti Réformateur Libéral) – later opgegaan in het rechts-liberale MR (Mouvement Réformateur) – was hij de laatste burgemeester van Villers-la-Bonne-Eau, tot aan de gemeentelijke herin-

deling in 1977. Na het huwelijk van Mathilde heeft hij zich uit de politiek teruggetrokken. Verder was hij land- en bosbouwkundige, ere-reserve-luitenant-kolonel bij de Belgische luchtmacht en consulaire rechter bij de handelsrechtbank te Neufchâteau. Na een ernstige ziekte in januari 2008 en een daaropvolgende coma verbeterde zijn gezondheidstoestand weliswaar licht, maar het volledige herstel bleef uit, met als gevolg zijn overlijden op 25 september van dat jaar; zijn spraakvermogen was hij voordien al kwijt.

Patrick trouwde op 1 september 1971 te Forville (kerkelijk op 11 september 1971 te Hannut) met de van oorsprong Poolse edelvrouw gravin Anna Maria (*Anne Marie*) Komorowska, geboren op 24 september 1946 te Bialogard (Polen) en dochter van graaf Leon Michal (*Léon Michel*) Komorowski (1907-1992) en de Pools-Litouwse prinses *Zofia* Maria Sapieha-Kodenska (1919-1997). Prinses Zofia is overigens omgekomen in een auto-ongeluk in de buurt van Herstal, samen met haar kleindochter en zus van Mathilde, jonkvrouw Marie-Alix d'Udekem d'Acoz (1974-1997).

■ Komorowski is een Pools adellijk geslacht uit het hertogdom Belz (Belskie). Vele leden ervan zijn actief in de politiek en de hoge clerus. De huidige Poolse president, graaf Bronislaw Komorowski (* 1952), is directe familie van de moeder van prinses Mathilde van België. Het familiewapen is een zogenaamd Korczak-wapen, dat door meerdere Poolse geslachten wordt gebruikt welke tot die genoemde clan behoren.

■ Het Pools-Litouwse geslacht Sapieha is van oorsprong afkomstig uit Smolensk. Zij waren in de zeventiende eeuw een politiek vrij belangrijke familie. Michal Franciszek Sapieha (1670-1700) kreeg op 14 september 1700 van keizer Leopold I de erfelijke prinsentitel, die echter bij zijn dood drie maanden later uitdoofde aangezien hij geen nakomelingen had. In 1768 ontvingen enkele andere leden de prinsentitel, ditmaal van het Poolse parlement. Sapieha-Kodenski is één van de zijtakken van dit geslacht.

De volgende in de lijn die terugvoert naar Schin op Geul is *Charles* Joseph Marie Ghislain baron d'Udekem d'Acoz, vader van de bovengenoemde Patrick en grootvader van Mathilde. Hij was geboren op 8 maart 1885 te Gent en overleden op 7 december 1968 te Proven. Bij leven was hij ook burgemeester van Proven, een dorp en voormalige gemeente in West-Vlaanderen. Na zijn eerste huwelijk in 1920 met Suzanne de Smet (1896-1923) hertrouwde hij op 4 februari 1933 te Proven met jonkvrouw *Suzanne* Marie Désirée Ghislaine Jeanne van Outryve d'Ydewalle,

geboren op 22 juni 1898 te Wingene en overleden op 6 april 1983 te Ieper. Zij was de dochter van *Clément Paul Marie* ridder van Outryve d'Ydewalle (1876-1942) en jonkvrouwe *Madeleine Marie Emilie Godelieve Antoinette Ghislaine de Thibault de Boesinghe* (1876-1931).

- Door functies als baljuw en ontvanger heeft de landbouwersfamilie Van Outryve zich opgewerkt tot de edelen in de West-Vlaamse streek rond Ooigem, Bavikhove en Oostrozebeke. De handel in geïmporteerde goederen in Brugge heeft hen vermogend gemaakt. Emmanuel-Louis van Outryve (1745-1827) voegde de naam van de heerlijkheid Ydewalle aan zijn naam toe en verkreeg een persoonlijke riddertitel, die vanaf 1822 erfelijk werd en uitgebreid tot alle mannelijke afstammelingen.
- De oorsprong van het geslacht Thibault ligt in het graafschap Vlaanderen. Zij zijn te vinden als heren van Boezinge en Bertevelde. Pierre (de) Thibault werd op 16 maart 1714 door keizer Karl VI (1685-1740) als ridder in de adelstand opgenomen. Op 14 mei 1843 volgde de erkenning van deze adelsverlening, alsmede van de naamstoevoeging De Boesinghe.

De vader van Charles was *Maximilien François Xavier Marie Ghislain* baron d'Udekem d'Acoz, geboren op 14 september 1861 te Gent en overleden op 22 januari 1921 te Doornik. Op 3 mei 1884 trad hij in Gent in het huwelijk met jonkvrouwe *Angélique Maria Jeanne Delphine Ghislaine van Eyll*, geboren op 7 november 1863 te Gent en overleden op 30 maart 1935 aldaar. Uit dit huwelijk stammen één zoon en twee dochters.

Maximilien baron d'Udekem d'Acoz [Tekening: Paul Gosselin]

De ouders van Angélique, die voor het Schin op Geulse eveneens van belang zijn, waren jonkheer *Gustave Jean Casimir van Eyll*, geboren op 10 februari 1830 te Leignon in de provincie Namen en in dezelfde plaats, op het kasteel van Barcenal, op 15 oktober 1905 overleden. Zijn eerste huwelijk was op 24 mei 1862 in Gent met jonkvrouwe *Marie-Louise Colette Ghislaine van Goethem*,

te Gent geboren op 19 juni 1834 en aldaar overleden op 11 november 1863, kort na de geboorte van hun enig kind Angélique. Gustave hertrouwde in 1867 met jonkvrouwe Zoé de Kerchove de Ter Elst (1842-1924), waaruit nog eens acht kinderen stammen.

- De familie d'Udekem d'Acoz is een oud adellijk geslacht en stamt af van Jan van Udekem, een vazal van Brabant. Zij vestigden zich reeds vroeg in en rond Leuven. Door Koning Willem I werden hun privileges, die door de Franse Revolutie beëindigd waren, weer in ere hersteld en in 1816 werd Jacques François Joseph d'Udekem (1758-1829), heer van Acoz, Villers, Potteries en Lasprelle, als baron opgenomen in de Ridderschap van Henegouwen.
- De Van Goethems stammen oorspronkelijk uit Luik, maar hebben zich reeds in de zeventiende eeuw in Vlaanderen gevestigd. Keizer Karl VI (1685-1740) verleende op 8 juli 1714 aan Barthélemy Alexander van Goethem de riddertitel. Op 25 augustus 1875 volgde de opname in de adelstand voor Joseph Antoine Edouard van Goethem (1803-1894).

We vervolgen de route met jonkheer *Alexandre Antoine Alard Jean van Eyll*, geboren op 7 augustus 1781 te Doyon, een gehucht behorend tot de gemeente Havelange in Namen, en overleden op 9 juli 1867 in het Naamse Leignon. Hij was opzichter der wateren en bossen in zowel het Vlaamse Mechelen als het Naamse Philippeville en daarnaast afgevaardigde van de permanente Provinciale Raad van Namen. In de stad Namen is hij op 7 augustus 1821 in het huwelijk getreden met Marie *Angélique Joséphine* gravin de Gourcy-Serainchamps, in Namen geboren op 23 augustus 1796 en te Leignon overleden op 5 mei 1865. Het enige kind uit dit huwelijk was de voor-noemde Gustave.

Ook nu weer volgen we de weg in vrouwelijke lijn, met de ouders van Angélique. Haar vader was Charles Alexandre Joseph graaf de Gourcy-Serainchamps, heer van Mainville, Braibant, Lomeranges en Trieux, en kapitein van een regiment Dragonders. In het plaatsje Pont-à-Mousson in de Franse regio Lotharingen werd hij op 15 februari 1751 geboren; overleden is hij op 6 december 1806 in het Naamse gehucht Melroy, zeer waarschijnlijk op het gelijknamige kasteel. Op 3 mei 1791 trad hij te Namen in het huwelijk met Marie Isabelle Françoise Theodorique barones de Mettecoven d'Opleeuw, kanunnikes van Nijvel, geboren op 10 augustus 1769 te Schin op Geul en overleden op 23 september 1820 te Melroy.

Met Marie Isabelle hebben we dan ook de connectie van het Belgische koningshuis met Schin op Geul helemaal rond.

- De Van Eylls zijn te vinden als heren van Jonckholt, Hoelbeek en Doyon. Vermoedelijk stammen zij ook uit de streek rond Bilzen. Op 11 mei 1662 werd Laurent Guillaume van Eyll (1633-1722) in de adelstand verheven met een persoonlijke riddertitel.

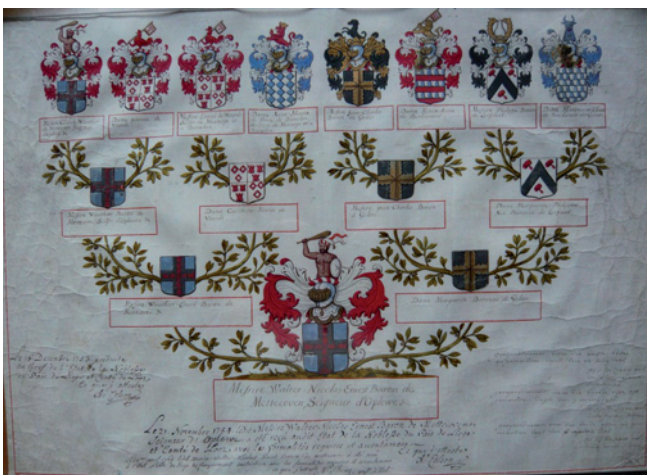

- Als enige erfgenaam van Marguerite gravin de Serainchamps (ook wel genoemd Serinchamps), zijn tante van moederszijde, heeft Charles Alexandre Joseph graaf de Gourcy, overeenkomstig de akte van 16 september 1785, de naam "Serainchamps" aan de zijne toegevoegd; dit gold voor zowel hemzelf als zijn nakomelingen.

Hoe is de familie van de genoemde Marie Isabelle nu verzeild geraakt in Schin op Geul?

Haar vader Walter Nicolas Ernest Joseph Roland baron de Mettecoven, heer van Opleeuw, Mianoye, Jassogne, Venatte, Niel en Rullekoven – geboren op 10 augustus 1730 te Opleeuw, overleden op 14 augustus 1796 eveneens te Opleeuw – trouwde op 5 juni 1765 in Schin op Geul met Maria Anna Franziska Felizitas Johanna Gräfin von Satzenhofen, vrouwe van Oost en Strucht, gedoopt op 11 januari 1735 te Keulen (St. Georg) en overleden op 5 januari 1789 te Opleeuw. Hij was kamerheer van de vorst-bisschop van Luik, drossaard van de Haspengouw en vertegenwoordiger van de adel in de Staten van het Land van Luik; zij was in 1744 stiftsdame in het klooster van Schwarzrheindorf (momenteel een stadsdeel van Bonn).

Kwartierstaat van Walter Nicolas baron de Mettecoven, heer van Opleeuw

Walter Nicolas is een zoon van Walter Erard André François baron de Mettecoven (1688-1735), heer van Opleeuw, en Marie Marguerite de Geloës (ook genoemd de Geloës de Fontenoy) (1695-1747), vrouwe van Niel en Rullekoven. De heerlijkheid Opleeuw in de Haspengouw behoorde tot het graafschap Loon, onderdeel van het

Land van Luik, en maakte deel uit van het hoger hof van Vliermaal. De heerlijkheid Gors vormde samen met de hogergelegen heerlijkheid Opleeuw de latere gemeente Gors-Opleeuw. Gors heette in de veertiende eeuw Goederts-Lewe of Govert-Lewe, waarbij Lewe staat voor *heuvel*; Opleeuw betekent dus letterlijk "Op de heuvel".

Kasteel Opleeuw, residentie van de baronnen de Mettecoven

- De Mettecovens behoorden tot de voornaamste adellijke families van het vorstendom Luik en zij waren vertegenwoordigd in *l'État Noble du pays de Liège et du comté de Loos*. In de loop van de zeventiende eeuw voerden zij de baronnetitel. De heerlijkheid Opleeuw was al sinds de vijftiende eeuw in het bezit van deze familie. Zij hebben dit verworven door een schenking van Louis de Bourbon (1438-1482), de toenmalige vorst-bisschop van Luik, aan Herman de Mettecoven (1422-1467), die schepen was van het hoger gerechtshof en luitenant der lenen van de graaf van Loon.

- Het geslacht De Geloës stamt eveneens uit het graafschap Loon, onderdeel van het vorstendom Luik, en behoort tot de Limburgse oeradel. De stamreeks begint volgens een oorkonde van 22 juli 1372 met ene Rénatus de Geloës, ridder, op Nijswiller. Vanaf de veertiende eeuw behoren zij tot de adel, met in de zeventiende eeuw de verheffing tot baron. Zij worden genoemd als baron van Oost (bij Eijsden) en als heer van Eijsden, Elsloo, 's-Gravenvoeren, Sint Geertruid, Oirschot en Best. Op 10 september 1745 volgde de verheffing tot rijksgraaf. Charles Emile Marie Maurice Humbert Servais de Geloës d'Elsloo (1787-1834) en zijn broer Constantin César François Marie Guillaume de Geloës d'Eysden (1786-1861) werden op 5 maart 1816 opgenomen in de Ridderschap van Luik, met de grafelijke titel op alle afstammelingen.

Door het eerdere huwelijk van Gräfin von Satzenhofen met Moritz (Maurice) Hector Casimir Freiherr von Hammerstein († 1765), laatstelijk kolonel-commandant van het infanterieregiment van baron Van Huffel in Staatse dienst en in 1719 als kolonel van genoemd regiment in dienst van de Britse kroon actief in Schotland, werd zij

vrouwe van Oost en Strucht; in het door hem in 1763 opgemaakte testament heeft hij bepaald dat zijn weduwe Oost en alles wat erbij hoorde zou erven, alsmede het vruchtgebruik van het huis Oege. Het eigendom van de huizen Hammerstein en Oege heeft hij verkregen door het overlijden van zijn broer Arend Carl op 4 april 1755; hierdoor mocht hij zich "Von Hammerstein zu Hammerstein und Oege" noemen.

Von Hammerstein was eerder gehuwd met Maria Catharina de Grootte (1682-1758) – dochter van Wilhelmus Petrus Ernestus baron de Grootte († 1716), heer van Strucht, Oost en Klein-Stevoort (bij Hasselt), en Anna Elisabeth de Colijn († 1730) – terwijl Maria Catharina weduwe was uit een eerste huwelijk met Henricus Casimirus Freiherr Pawel von Rammingen († 1723).

■ Het geslacht Von Hammerstein stamt uit het hertogdom Berg – ten oosten van de Rijn – waar zij het riddergoed Hammerstein bezaten, terwijl een andere tak van de familie het huis Oege (ook genoemd Wolfsoege of Hammersteinoege) in het dal van de Wupper als haar stamhuis beschouwde. In de zestiende eeuw bekleedden zij belangrijke functies in de hertogdommen Berg en Jülich. In de tweede helft van de zeventiende en de eerste helft van de achttiende eeuw dienden diverse Von Hammersteins als officier in de legers van de Staten Generaal.

■ De familie De Grootte stamt oorspronkelijk uit Brugge, waar ene Alexander de Grootte in het midden van de zestiende eeuw schepen was. Diens kleinzoon Adriaen de Grootte († 1634) is de stamvader van de Maaslandse tak. Vanaf 1597 trad hij op als rentmeester der domeinen van het Land van Valkenburg en vanaf 1605 ook van het Land van Dalhem. Tevens was hij ontvanger van de bede voor de vier hoofdbanken van het Land van Valkenburg. In 1613 werden Adriaen en diens broer Alexander († 1621) tot baron verheven, voornamelijk vanwege Alexanders verdiensten als militair in dienst van de hertog van Beieren. Door koop verwierf de familie De Grootte de heerlijkheden Strucht (met Oost) (1624), Klein-Stevoort (1630) en Schin op Geul (1630; in pand).

■ De oorsprong van het geslacht Pawel ligt in Braunschweig. Conrad Pawel (1512-1577), doctor in de rechten en lid van de geheime raad van de keurvorst van Brandenburg, werd in 1575 in de adelstand verheven. Diens zoon Carl von Pawel (1568-1626) verhuisde naar de Pfalz en huwde met Anna von Rammingen

(ca. 1580-1632), stammend uit een oud Zuid-Duits adellijk geslacht; hun afstammelingen noemden zich Pawel von Rammingen. Via dienstverbanden als officier in Staatse dienst kwamen zij in Maastricht en omgeving terecht.

Maria Anna von Satzenhofen is vermoedelijk in deze regionen verzeild geraakt via haar zuster Maria Johanna Ambrosyna († 1759). Zij was getrouwd met Maximilian Wilhelm Freiherr von der Heyden genant Belderbusch (1717-1776), eigenaar van kasteel Terworm. Via vererving was deze in bezit gekomen van Terworm, dat als Keurkeuls leen haar eigenaren een plek in de Ridderschap van het Land van Valkenburg bezorgde. Eén van zijn broers was overigens Caspar Carl Anton Graf von der Heyden genant Belderbusch (1722-1784), ridder van de Duitse Orde en landcommandeur van de balije Alden Biesen. De vader van de beide zusters – Carl Martin Ferdinand Graf von Satzenhofen zu Perchtolshofen (1692-?) – was als officier in dienst van diezelfde keurvorst van Keulen. Daarnaast was hij onder andere kamerheer van de keurvorsten van Mainz en Keulen (1716), *Pflegler* van Nabburg (1733) en in 1735 overste binnen het infanterieregiment van generaal-veldmaarschalk Henning Alexander von Kleist (1676-1749). Carl Martin trouwde op 16 augustus 1726 in Keulen (St. Maria im Pesch) met Maria Anna Freiin von Bernsau (ca. 1700-1780), erfgename van Burg Kreuzberg aan de Ahr, eveneens een Keurkeuls leen.

Uniform van het Pruisische infanterieregiment No. 27 "Von Kleist"

■ De familie Von Satzenhofen (Sazenhoven) is een van oorsprong Nederbeiers adels-geslacht waarvan de oudst aantoonbare voorvader ene Gissilolt de Saczenhoven is, vermeld in 1164 als getuige in een oorkonde van het klooster Schäftlarn in het dal van de Isar. In de vijftiende eeuw

bezat dit geslacht de heerlijkheid Fuchsberg (in de Beierse Oberpfalz). In het jaar 1717 werden zij *Reichsfreiherr* en op 26 april 1732 werd Carl Martin Ferdinand in de gravenstand verheven.

De stamreeks van de Von Bernsau's begint met ene Gerhard von Bernsau, genoemd in 1363 en gehuwd met Grete von Elverfeld. Hij bezat toen een hof te Overath. In latere tijden komt deze familie in bezit van de heerlijkheden Hardenbergen Sollbrüggen, alsmede van de riddergoederen Kreuzberg aan de Ahr, Sechtem, Schweinheim en Holtrop. Verder werden leden ervan genoemd als *Amtmann* van Steinbach en Portz, *Kammermeister* van de hertog van Jülich, Keurkeuls ritmeester en drost van Dinslaken.

Geraadpleegde literatuur:

- Armorial Général de la Noblesse Belge – Fernand baron de Ryckman de Betz
- De familie De Groote – Harry Weinberg, in: *Adel aan Maas, Roer en Geul – Deel III*
- Ernst von Oidtman und seine genealogisch-heraldische Sammlung in der Universitäts-Bibliothek in Köln – Herbert M. Schleicher
- État présent de la Noblesse Belge [diverse delen] – jhr.dr. Oscar Coomans de Brachène / Humbert graaf de Marnix de Sainte-Aldegonde
- Genealogisches Handbuch des Adels [Gräfliche Häuser, Freiherrliche Häuser] – Starke Verlag, Limburg an der Lahn

Schematisch ziet deze connectie er als volgt uit:

